

verkondigen. In Holland wordt de laatste groep in de 18e eeuw door den schilder Cornelis Troost belichaamd. Want de Hollander voelde zich al te zeer geneigd naar buiten de degelijkheid en de waardigheid van een vroeger geslacht te handhaven, zij het dan ook, dat hij in zijn binnenkamer het andere uiterste zocht. Helaas niet met dezelfde verfijning, die zijn Fransche tijdgenooten brachten. De behoudzucht zit den Hollander in het bloed, zelfs op de kentering van een tijd. Deze behoudzucht demonstreert zich al heel duidelijk in de meubileering van zijn woning. Immers het is volstrekt niet vreemd, dat op het eind der 18e eeuw nog meubelen Louis XIV worden vervaardigd. Men kon geen afstand doen van de modellen, die eenmaal in gebruik waren geweest. Zoo zien we op een prent naar Troost, „De wanhebbelijke liefde”, 17e-eeuwsch meubilair en vinden we elders stoelen met Louis XVI versiering (de strik) en pooten en rug in Louis XIV-stijl.

Maar waarom zou men zich hierover verwonderen. De mode hield ook in minder conservatieve streken veertig jaar achtereen stand: vanzelf spreekt 't, dat in Holland de hoepelrok nog werd gedragen, toen elders de caraco, een soort heerenrok voor dames, reeds langs haar intocht had gedaan en zeker, toen de manteau, d.i. de platte rugplooi werd gedragen.

Maar wat er ook gedragen werd, welke meubelen er in de vertrekken werden geplaatst, of deze woningen al of niet van een „poeyerhok” werden voorzien, ze bleven de weerkaatsing van een tijd, die door het feit, dat de machine den handenarbeid nog niet had vervangen, van een tempo was, dat de evolutie van maatschappelijke en geestelijke denkbeelden slechts uiterst langzaam deed plaatsvinden en zich ontwikkelen. De eerste helft der 18e eeuw moge al den ondergang van de middeleeuwsche voltooid hebben, de tweede helft de opkomst van den democratischen regeeringsvorm zijn geweest, het huiselijk leven hield nog vast aan eeuwenoude normen. Gelijk gezegd, van delicates allure dan vroeger het geval was geweest. Maar of men hoepelrok of falbala droeg, of de heeren gekleed gingen in fluwèelen of satijnen rok, met of zonder pruik, het maakte geen verschil in de kalme genoegens, die vooral de Hollanders zich veroorloofden. Men wandelde en reed in karossen met vier paarden, welke wagens even rijk van beeldwerk waren voorzien als de interieurs, men ging op de valkenjacht en speelde croquet, men liet zich varen in een tentjacht, men had volière's vol uitheemsche vogels (de volière van het landgoed Westerhof was beroemd), men had kunstkabinetten (gelijk van Braambeek, door Troost in de bekende serie N.E.L.R.I. in het ootje genomen), kortom men amuseerde zich zonder door de kleedij, die evenmin als het interieur, comfort, maar alleen aesthetische schoonheid beoogde, te worden gehinderd. Men dacht eenvoudig niet aan andere mogelijkheden. Sport, d.w.z. harddraverij, kolfspel, de vinkenbaan werden slechts geduld als genoegens voor het „volk”.

Alleen het ijsvermaak werd door iedereen beoefend, door hoog en laag,